

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 פברואר 2014

עח"ק 13-11-55274 מסעודין נ' הרשות הממשלתית למים וביוג ואח'

בפני הרכב:

כב' השופט רון שפירא, סגן נשיא [אב"ד]

מר שאול שטרייט, נציג ציבור

מר ישראל מנטל, נציג ציבור

העורר

חסן מסעודין, [REDACTED]

נגד

המשיבים

1. הרשות הממשלתית למים וביוג
2. משרד החקלאות ופיתוח הכפר מחוז הנגב
3. מקורות חברת מים בע"מ

פסק דין

בפנינו ערר העוסק בהקצאת מים לעדר כבשים ביישוב בדואי בלתי מוכר בנגב, מחיבור הסמוך למגורי בעל העדר.

רקע

העורר מתגורר עם בני משפחתו בפזורה הבדואית שבט אלעזמה שבנגב, בכפר בלתי מוכר, סמוך לבאר שבע. בבעלות העורר עדר המונה כ-200 כבשים, ועוד כ-100 טלאים, אשר מחוסן ורשום כדין.

העורר מקבל מי שתייה לשימושו ושימוש בני משפחתו ע"י חיבור למתקן מים הסמוך למקום מגוריו. לעורר הוקצתה מכסה של 500 מ"ק נוספים לצורך השקיית העדר, וזאת למשך שנה. בנוסף המים המוקצים לעדר הם מנקודת חיבור סמוכה לנקודת החיבור הביתי של העורר, ובכל פעם שצריך להשקות את העדר, צריך להוציא אותו מהמכלאה ולהחזירו, מצב זה לטענת העורר, אינו מאפשר לעדר שתיית מים בצורה תקינה, ומהווה טרחה רבה בגידול העדר.

העורר טוען כנגד היקף ההקצאה, וכן כנגד ההחלטה לא לאפשר לו הקצאת מים מנקודת החיבור המרכזית על ציר באר-שבע – רמת חובב, שהיא קרובה יותר למקום המכלאה של העדר.

לעניין היקף ההקצאה, העורר טען כי יש לספק לו מים בכמות הנקובה בתקנות המים (אמות מידה להקצאת מים לחקלאות) (הוראות שעה), התשע"ג-2013, או על פי התקנות שייקבעו לשנת 2014, בכל הנוגע להקצאת מים לבעלי חיים. לטענתו, ההקצאה שניתנה לו היא פחותה באופן משמעותי מהקבוע בתקנות, מה שעלול לפגוע בעדר ובכך לפגוע בפרנסתו של העורר. עוד הדגיש העורר כי משרד החקלאות אישר את הקצאת המים לעדר.

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 פברואר 2014

עח"ק 13-11-55274 מסעודין נ' הרשות הממשלתית למים וביוב ואח'

לעניין אי חיבור העדר לנקודת מים קרובה, טוען העורר כי הוא מופלה לרעה ביחס לחקלאים
אחרים, אשר להם ניתן חיבור אשר מאפשר גישה נוחה של העדר למים. לטענתו, על אף שמקום
מגוריו הוא בכפר בלתי מוכר, אין זה רלוונטי לעניין נגישות העדר למים, זאת לנוכח העובדה כי
העדר רשום כדין וקיבל את החיסונים והאישורים הנדרשים, ואין המדינה יכולה להתנער מחובתה
לספק מים, בנגישות סבירה, לעדר שהיא אישרה את גידולו. העורר הדגיש כי המחלוקת נסבה סביב
כמות המים המוקצית וסביב מיקום החיבור ולא על עצם חוקיות החיבור.

יתרה מכך, לטענתו, הצעתן של המשיבות להשאיר את המצב הקיים כמות שהוא היא בלתי ישימה
מחד, ומאידך, נוגדת את התוספת לתקנות המים לפיהן יש לאפשר אספקת מים לעדר הן במכלאה
והן במרעה.

טענות המשיבות 1 ו-2

המשיבות טענו כי כחלק ממדיניות הממשלה בעניין היישובים הבלתי מוכרים, אספקת המים
לאותם יישובים נועדה רק לצרכי שתייה ומסיבות הומניטאריות. המקרה של העורר הוא מקרה
חריג בו אושר לעורר הקצאה מחיבור נפרד לצרכי חקלאות, שיבוצע ע"י משיבה 3, וזאת לנוכח העדר
האפשרות לספק חיבור מים נפרד לעדר ע"י משיבות 1 ו-2. עוד טענו כי הובהר לעורר כי האספקה
היא בנקודת החיבור עצמו, ולא יתאפשר חיבור תשתית מים העלולה לשמש את ההתיישבות הבלתי
חוקית. הן הדגישו כי מדיניותן היא לאפשר מים לעדר רק בשטחי המרעה, והמקרה של העורר הוא
כאמור חריג, וככל הנראה כתוצאה מטעות.

עוד הדגישו המשיבות כי לנוכח פסיקת בית המשפט העליון, לפיה חיבור מבנים בלתי חוקיים למים
תיעשה רק ברמה המינימלית, אזי אספקת חיבור מים נוסף לעדר במכלאה, שאף היא נמצאת במבנה
לא חוקי, חורגת מאותה מדיניות ומהפסיקה שהתווה בית המשפט העליון.

עוד טענו משיבות 1 ו-2 כי הערר עוסק בחיבור מים המצוי ליד מקום הקבע של העדר בלבד, אולם,
לטענתן העדר אינו נמצא במקום זה כל השנה ואין אפשרות לספק מים בתעריפי חקלאות במכלאה,
בה שוהה העדר כחודשיים בשנה. מהלך זה, לטענתן, משמעו אספקה של הקצאה חקלאית למטרת
בית והיא מנוגדת להוראות חוק המים ותנאי הרישיון. לכן, ההקצאה לחיבור זה, ככל שימשיך
להיות קיים היא רק לתקופה בה העדר מצוי במקום הקבע שלו ורק לחלק היחסי של הכמות
שמתאימה לאותה תקופה.

לעניין היקף ההקצאה, נטען כי ההקצאה שניתנה לעורר היא בהתאם לתקנות המים שהיו לשנת
2013, אשר הגיעה לסיומה, ואין לעורר על מה להליך, זאת לנוכח העובדה כי לא ניצל את המכסה
שניתנה במלואה. לטענתן, הותקנו תקנות חדשות לשנים 2014-2016, ועל העורר להגיש את
האישורים הנדרשים, על מנת לקבל מכסת מים שהיא בהתאם לתקנות.

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 פברואר 2014

עח"ק 13-11-55274 מסעודין נ' הרשות הממשלתית למים וביוב ואח'

טענות משיבה 3

תפקידה וסמכותה של משיבה 3 הוא לבצע את הוראותיה והנחיותיה של משיבה 1, לפיכך טענה המשיבה 3 להעדר יריבות בינה לבין העורר. משיבה 3 הדגישה כי היא אינה הגוף המחליט בנוגע להיקף ההקצאה ולא בנוגע לאופן ההקצאה ונקודת החיבור, ובעצם צירופה לערר היה מיותר וחסר תכלית.

דיון והכרעה

לאחר שמיעת טענות הצדדים, ועיון במסמכי התיק, החלטנו לקבל את הערר, בכפוף לסייגים כפי שיפורטו להלן.

לעניין היקף ההקצאה, נראה כי אין מחלוקת של ממש בין הצדדים, זאת לנוכח עמדתן של משיבות 1 ו-2 לפיה העורר אמור לקבל מכסת מים בהתאם לקבוע בתקנות, לעדר בן 200 כבשים. העורר טען כי בבעלות כ-100 טלאים בנוסף לכבישים, כך שהעדר מונה כ-300 ראשים בסך הכול.

לפיכך, אנו קובעים כי על העורר להציג את האישורים הנדרשים, במידה ויתבקש, על מנת שיוכל לקבל את ההקצאה בהתאם לקבוע בתקנות שיהיו בתוקף לשנת 2014-2016, ובהתאם למספר הכבשים שנמצאים בבעלותו ובתנאי שמדובר בכבשים שחוסנו ובעדר שעומד בכל התנאים שנקבעו ע"י גורמי האכיפה והפיקוח במשרד החקלאות.

נציין כי על אף שהערר הוגש על ההקצאה לשנת 2013, אולם משנסתיימה שנת 2013, ולנוכח העובדה כי הקביעה של בית הדין היא עקרונית, הקביעה תחול גם על השנים 2014-2016, זאת כמובן בכפוף להצגת האישורים הנדרשים, ובכפוף לקבוע בתקנות.

לעניין נקודת החיבור, מדובר בעניין הנתון לשיקולי מדיניות, שמתווה לרשויות ומשרדיה השונים, בין היתר משיבות 1 ו-2, את דיניות בתחומים שונים. משיבות 1 ו-2 טענו כאמור כי מדיניות הממשלה בעניין אספק המים לבדואים בנגב היא ברורה, וניתן לה ביטוי בע"א 9535/06 אבו מסאעד נ' נציב המים (פורסם באר"ש, 5.6.2011) (להלן – "פסק דין אבן מסאעד").

פסק דין אבו מסאעד עסק בשאלה האם קיימת זכות לבדואים המתגוררים בכפרים בלתי מוכרים בנגב לתבוע התקנת חיבורים פרטיים למים. שם דובר בהרחבה על בעיית ההתיישבות הלא חוקית של הבדואים בנגב, ונקבע כי יש לאפשר נגישות מינימאלית למי שתייה. עוד נקבע כי שקילת אי חוקיותן של היישובים וקיומן של חלופות גישה למים, הם שיקולים רלוונטיים שעל המדינה לקחת

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 פברואר 2014

עח"ק 13-11-55274 מסעודין נ' הרשות הממשלתית למים וביוב ואח'

1 בחשבון, כך שגם אם קיימת פגיעה בזכותם של הבדואים לנגישותו מקורות המים, מדובר בפגיעה
2 חוקית הנובעת מהרצון לתמרץ את הבדואים לעבור למרכזי אוכלוסין חוקיים.

3
4 בנסיבות המקרה שבפנינו, סבורים אנו כי יש לאפשר נקודת חיבור קרובה למכלאה וזאת משתי
5 סיבות עיקריות. האחת נעוצה בעצם חוקיותו של העדר והעובדה שלמעשה אושרה הקצאת מים
6 לעדר, כהקצאה לצרכי חקלאות, ועל פי שעון נפרד מההקצאה לצריכה ביתית. המחלוקת היא בנוגע
7 למיקום בו תהיה לעדר נגישות להקצאת המים שאושרה עבורו. העורר הצליח להוכיח כי מדובר
8 בעדר חוקי, אשר קיבל את האישורים והחיסונים כדין ומרשויות המדינה הרלוונטיות. לפיכך,
9 ומשאישרה המדינה את קיומו של העדר, וכן הותקנה נקודת חיבור נפרדת לעדר, אין היא יכולה
10 לטעון כי מקורו של החיבור הנפרד הוא בטעות, ובכך להתנער מחובתה להנגיש את המים לעדר. אכן,
11 הבעיה נעוצה בתקופה בה נמצא העדר במכלאה, אולם, אין הכרח שבאותה תקופה, העורר אמור
12 להוציא את העדר מהמכלאה וללכת איתו למרחקים גדולים על מנת שיוכל להשקותו.

13
14 הפתרון אליו הפנתה המדינה הוא לא מעשי, ואין הוא פוגע רק בפרנסתו של המעורר, אלא גם בחיות
15 עצמן, שגם להן, יש לדאוג, וזו בעצם הסיבה השנייה העומדת בבסיס החלטתנו. החובה לדאוג לבעלי
16 חיים ולדאוג להגנתם, הוא ערך בפני עצמו במשפטנו, המתבטא הן בחקיקה [ראו: חוק צער בעלי
17 חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994] והן בפסיקת בית המשפט העליון, אשר דן בהרחבה
18 בנושא היחס בין האדם לבעלי החיים, ואימץ גישת ביניים שעל פיה "על האדם לגלות התחשבות
19 בבעלי החיים ולדאוג לרווחתם (Welfare)" [ראו: בג"ץ 9232/01 "נח" ההתאחדות הישראלית של
20 הארגונים להגנה על בעלי חיים נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נז(6) 212 (2003)]. גם עקרונות
21 אלו של דאגה לחי מנחים אותנו בבואנו לפסוק בערר שבפנינו.

22
23 הועלו בפנינו טענות בכל הנוגע לכללים שנקבעו בפסיקה בעניין הסדרת מים לנקודות ישוב בלתי
24 מוכרות והשלכות אפשריות של קבלת טענותיו של העורר. סבורים אנו כי אין בעניין שבפנינו כדי
25 להוות תקדים החורג ממדיניות בתי המשפט לעניין זה. בפסק דין בפרשת אבו מסאעד נקבע כי יש
26 לשקול בחיוב מתן אישורים לחיבור פרטי למים במקרים חריגים, משיקולים הומניטאריים ובהתאם
27 להמלצת הועדה למים. מקרה זה שבפנינו חריג בנסיבותיו ואין לראותו כתקדים וכל מקרה ישקל גם
28 בעתיד בהתאם לאמות המידה שנקבעו בפסיקה.

29
30 נדגיש כי מקום בו המדינה אישרה את קיומו של עדר בבעלי חיים ואת הקצאת המים, היא אינה
31 יכולה לחסום את דרכו למים שאושרו כבר בנגישות סבירה, ובאופן שלא יפגע בעדר. עוד יודגש כי גם
32 אם האישור החריג ניתן במקור בטעות, כי שנטען בפנינו ע"י ב"כ משיבות 1 ו-2, אין משמעות הדבר
33 כי העורר אינו יכול לבקש הנגשת המים לעדר בזמן שהותו במכלאה, ע"י יצירת נקודת חיבור נפרדת
34 קרובה למכלאה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 פברואר 2014

עח"ק 55274-11-13 מסעודין נ' הרשות הממשלתית למים וביוב ואח'

בכל הנוגע למשיבה 3 - בנסיבת המקרה לא היה מקום לצרפה, זאת על אף היותה הגורם המבצע במקרה זה ולא המחליט. אולם, לנוכח השלכות הערר על עבודתה, היה מקום לאפשר לומר את דבריה.

סוף דבר

אנו מקבלים את הערר במובן זה שיאושר לעורר להניח צינור מים נוסף מנקודת החיבור הקיימת, כפי שאושרה, אל המכלאה, וזאת לצורך השקיית העדר. כל זאת בתנאי שההקצאה למים לגידול העדר ומערכת הולכת המים תופרד בצורה ברורה מההקצאה ומערכת הולכת המים לצריכה ביתית, באופן שלא יאפשר לעשות שימוש במים המיועדים לעדר לצריכה הביתית.

בכל הנוגע להקצאה מים לעדר – הקצאת מכסות מים לעדר תהיה בהתאם לקבוע בתקנות שיהיו בתוקף ובהתאם למספר הכבשים המצוין באישורים אותן יציג לגורמי משרד החקלאות ובכפוף למילוי כל התנאים הנדרשים ע"י משרד החקלאות, לרבות חיסונים וכל אישור אחר הנדרש על פי כל דין.

בנסיבות העניין יישא כל צד בהוצאותיו.

המזכירות תשלח עותק פסק דין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, י"ב אדר תשע"ד, 12 פברואר 2014, בהעדר הצדדים.

ישראל מנטל
נציג ציבור

שאול שטרייט
נציג ציבור

ר. שפירא, סגן נשיא
[אב"ד]